

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 7. De Iudice causarum super decimis, & pœnis recusantium solvere decimas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

nense CC. ut notant communiter DD. *con-*
cessis Laico in feudum perpetuum, con-
sequenter iuste detentis à tali laico; adeo-
que textus affirmans, quòd de solius Epi-
scopi consensu à Laico donari possint illa
decimæ aliis ab Ecclesia, cui aliàs debe-
bantur, non fit intelligendus de laicis de-
cimas illas *injustè* detinentibus, ut vult
Pirhing relatus à nobis num. 2634. sed
etiam, ubi iuste detinent, seu possident,
utpote possessis in feudum Ecclesiæ autho-
ritate, id, quòd etiam habetur in *c. statu-*
to. 2. h. t. in 6. §. Sanè, in fine.

2637 Dubitari potest, an Laici decimas, an-
te CC. Lateranense sibi legitime conces-
sas in feudum perpetuum, possint *sine*
consensu Episcopi dare Religiosis, vel
aliis Ecclesiis, saltem exemptis, *tametsi*
Laici dicant, quòd ejusmodi decimas
in feudum acceperint à talibus Religio-
sis, vel Ecclesiis? R. quòd non, ex di-
cto §. Sanè, ibi: *Sanè, quavis forte*
à religiosis exemptis & aliis fiant in-
feudationes de decimis detentis à lai-
cis, & idem laici, quòd illas ab ipsis re-
ligiosis in feudum teneant, recognoscant,
non tamen licet religiosis eisdem, post
talem infeudationem, vel recognitio-
nem, sic de facto præsumptam hujus-
modi decimas de manibus laicorum
ipsorum acquirere, vel recipere abs-
que diœcesanorum Episcoporum as-
sensu.

2638 Not. 2. quando in *c. Interdicimus* (re-
lato supra) prohibetur, ne Laici deci-
mas, quas possident, dare possint in pi-
gnus; nec eas taliter ullus, etiam Eccle-
siasticus recipere, dictum hoc posse du-
pliciter intelligi; primò de decimis inju-
stè detentis; & in hoc intellectu nec de
consensu Episcopi oppignorari possunt;
cum sic sint res alienæ, quæ in pignus da-
ri non possunt, *L. 6. C. quæ res pign.*
oblig. poss. Secundò, si iuste possident
titulo feudi perpetui concessione sibi fa-
cta ante Concilium Lateranense; & in
hoc intellectu, cum Episcopi diœcesani
consensu oppignorari posse (citra peri-
culum alienationis) deducitur ex num.
1157. tertio, si quidem iuste possideant
in feudum, sed concessum post Latera-
nense; & in hoc intellectu videtur etiam
cum Episcopi consensu non posse oppi-

gnorari; quia textus concedens ejusmo-
di decimarum donationes, vel translatio-
nes in alios, cum consensu *solius* Episco-
pi diœcesani, semper restringit ad feuda
perpetua decimarum concessa ante Con-
cilium Lateranense.

§. 7.

De Judice causarum super decimis, &
pœnis recusantium solvere de-
cimas.

Cum quandoque contingat, Ecclesi. 2639
debitas, & hi, qui tenentur eas præstare,
reluctentur, aut omnino se opponant,
prima quæstio est, coram quo Judice tales
debeant conveniri? ante resolut. not. Pa-
rochum non posse auctoritate suâ deci-
mas non solutas per vim accipere, cum
Parochianus, antequam solvat decimas,
sit dominus stirorum fructuum; non igitur
privari dominio posse auctoritate pa-
rochi, utpote carentis jurisdictione foren-
si coactiva, seu punitiva in foro externo;
nec eo titulo (antequam delictum per sen-
tentiam sit declaratum) posse illi publicè
negare Sacramenta, quia usque ad illud
tempus non censetur delictum publicum,
& indubitabile; cum possit habere ratio-
nem aliquam, qua à solutione decima-
rum excusetur: negatio verò publica Sa-
cramenti requirit necessariò delictum
commissum constare vel evidentiâ facti;
vel juris; ita Suarez *cit. l. 1. c. 38.*
num. 8.

Not. 2. Parochum posse decimam re- 2640
cuperare actione personali contra injustè
renuentem solvere decimas, præter-
quam quòd talis etiam per censuras cogi
possit, ut debitum præstet. Coetèrum
si Parochus actionem instituat contra de-
bitorem decimarum, difficultas est, an
id possit apud Judicem secularem? Ad
quod ex alibi dictis, præferim *l. 2. §. sub*
distinctione: si causa decimarum sit fa-
cti, & non juris, eò quòd non agatur,
an debeatur decima? sed an debita de-
cima soluta sit, vel non soluta? pote-
rit Ecclesia, tam coram Judice Ecclesia-
stico, quàm coram seculari Magistratu
debitorem suum laicum, non Clericum,
conve-

convenire; quia illa causa est mixti fori; sic Rebuff. tract. de decimis, q. 12. num. 3. & q. 10. num. 39. Suarez tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 2. de divino cultu, c. 38. num. 16. in fine; Fagundez de quinto Ecclesie precepto, l. 3. c. 5. num. 2. Covar. pract. quest. c. 35. num. 2. at si causa sit juris; quia videlicet tractatur de jure, quo decimæ debentur, de expensis, quibus est solvenda, de loco, de quantitate, de qualitate, & similibus: certum est, solum coram Ecclesiastico Judice hoc jus Ecclesiam recuperare posse; quia solus Judex Ecclesiasticus est Judex competens, eo quod illa sit causa spiritalis; sic Castropalaus tom. 2. de decimis, D. unica, p. 15. à num. 5.

2641 Præter hæc not. causam possessoriam decimarum, etiam si nihil proprietatis habeat, esse causam Ecclesiasticam, per Clement. Unicam, de caus. possess. & Clem. unic. de sequestrat. possess. & fruct. ita Covarruvias pract. quest. c. 35. à num. 1. id, quod certissimum esse confirmat Castropalaus cit. num. 8. qui num. seq. contra Fagundez l. 3. in 5. precept. Ecclesie, c. 5. à num. 11. (docentem, Conductorem decimarum Laicum, si non solvit pretium conductionis, posse conveniri coram Judice Laico, vel Ecclesiastico) docet, debere tantum coram Judice laico; quod rectè procedere videtur, si constat de debito, nec discutienda est causa debiti; vel Laicus reconveniat Actorem Clericum, saltem in sententia eorum, qui talem reconventionem fieri posse negant; de quo egimus l. 2. ex professo.

2642 Quæ spectant ad alteram partem tituli hujus §. de poenis recusantium præstare decimas, etsi pleraque jam dicta sint, not. tamen. 1. in c. per venit. 5. c. adhuc. 15. c. ex parte. 21. c. Tua nobis. 26. c. In aliquibus. 32. & Clement. 2. de Judic. recusantes solvere decimas, quas debent, discerni esse excommunicandos; quod tamen intellige, præviâ monitione canonica; quam poenam confirmat Tridentinum sess. 25. c. 12. de reformat. iis verbis: qui decimas subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur: neque ab hoc crimine nisi plena restitutione secuta absolvantur. Verum hoc intellige,

ne prius absolvantur, quam satisfaciant, si possint; nam absolutio negari non debet ei, qui impotens est solvere, si promittat, & juret, se soluturum, ubi potuerit; quia Concilium præsumi non potest velle denegare Sacramenti absolutionem ei, qui in culpa non est non restituendi; quod etiam dicendum est, si eis decimarum solutio remissa sit ab eo, cui debebantur; ita Sanchez in Decal. l. 2. c. 20. num. 19. Navarr. c. 17. num. 59. & c. 21. num. 32. Azor p. 1. l. 7. c. 37. q. 9. & alii.

Not. 2. eos, qui decimas, quas debent 2643 solvere, injustè detinent, nec Ecclesia, ad quam spectant, restituunt, Christiana sepulturâ privari debere, c. prohibemus. 19. & gloss. fin. h. t. Not. 3. in Clem. Religiosi, de decimis, in Regulares, qui nec habent beneficium, nec administrationem, ferri excommunicationem ob quatuor causas. 1. si absque justo titulo sibi decimas, aut primitias Ecclesiis debitas acceperint, & usurpaverint; 2. si servis suis prohibuerint decimas solvere ex gregibus, & rebus suis; 3. si ipsi ex rebus emptis, & de quibus decimæ debentur Ecclesiis, non solverint; 4. si prohibuerint, aut non permiserint servis, & colonis solvere decimas ex terris, quas ipsi eis colendas tradunt. Sed not. hanc censuram non incurri, non præmissâ monitione, factâ à parte, cui decimæ debentur; 2. non procedere de decimis, quæ debentur particularibus personis; sed illis, quæ Ecclesiis, ut tradit Toletus, & Suarez apud Castropalaum cit. p. 14. num. 2. demum, si id agant, secluso justo titulo; non autem secus.

Not. 3. in Clement. Capientes, de pœ. 2644 nis, excommunicari quosvis Regulares, cujuscunque Ordinis, qui in concionibus, vel aliis in locis aliqua tractant, ex quibus moventur audientes, ut decimas debitas non solvant; item eosdem, qui poenitentes scienter non obligaverint decimas solvere, & ex alia parte postea, cum possint, non emendaverint factum, audentque potius in publicum concionari, non habere obligationem: demum in Bulla Coenæ, clausulâ 17. in omnes exigentes, usurpantes, occupantes, sequestrantes decimas, redditus, & proventus beneficiorum, & adversus auxilium ad id

præstantes, quando ea faciunt, quasi sibi deberentur. De his plura Suarez *D. 23. de Censuris, sect. 5. num. 37. & D. 31. sect. 6. a num. 12.*

ARTICULUS II.

De Primitiis, & Oblationibus.

2644 **Q**uæstio est. 1. quid sint *Primitiæ*?
 R. quod sint primi fructus, ex agro suscepti, qui Deo offeruntur. Fuere in usu apud veteres Romanos, qui (ut scribit Plinius *lib. 18. c. 2.*) non gustabant novas fruges, aut vina, donec sacerdotes primitias libassent. Deinde in lege veteri Deuter. 26. jubentur Hebraei dare primitias: *tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in cartallo.* In lege gratiæ est præceptum de primitiis solvendis, ut habetur ex c. *Decimas. 16. q. 7. c. revertimini. 16. q. 1. & juxta Suarez tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 8.* notandum autem, primitias non intelligi à dignitate, ut debeant esse *optimi* fructus, sed *ordine temporis*, ut debeant esse illi, qui primò colliguntur.

2645 **Q**uæstio est. 2. qualiter *primitiæ* distinguantur à *decimis*? R. cum Lessio *l. 2. c. 39. num. 30.* distingui ex eo, quia illæ sunt primi fructus, decimæ sunt decima pars fructuum: deinde, quia primitiæ immediate offeruntur Deo in gratiarum actionem pro frugibus terræ: mediatè verò, & secundario cedunt in usum ministrorum: decimæ proximè, & immediatè dantur sacerdotibus in stipendium sustentationis, ob ministerium spirituale; his præmissis:

2646 **D**ubitatur. 1. quo jure fideles teneantur solvere primitias frugum? 2. in qua quantitate? 3. cui? Ad. 1. R. in lege Evangelica olim fuisse præceptum juris solum Ecclesiastici, solvendi primitias sacerdotibus, & Ministris Ecclesiæ; colligitur ex c. *Præter. 6. dist. 32.* ibi: *Præcipimus, ut decimæ, & primitiæ, seu oblationes vivorum, & mortuorum Ecclesiis Dei, fideliter reddantur à Laicis, & ut in dispositione Episcoporum sint, quas qui retinuerint, à sanctæ Ecclesiæ communionem separentur;* sic Alexander II. & Gregorius VII. *in CC. Lateran. re-*

lato 16. q. 7. c. decimas. 1. ibi: Oportet autem congruentias, nos decimas, & primitias, quas jure sacerdotum esse sancimus, ab omni populo accipere: quas fideles Domino præcipiente offerunt, juxta illud vaticinium Malachia: Propheta: Inferte omnem decimationem in horreum meum, ut sit cibus in domo mea. Cæterum, ut notat Azor *p. 1. l. 7. c. 27. q. 3.* Suarez *cit. l. 1. c. 8. num. 16.* hodie hæc obligatio solvendi primitias, in plerisque locis per desuetudinem est abolita; quia cum principaliter ab Ecclesia fuerit decreta, propter competentem sustentationem Ministrorum Ecclesiæ, idè, si illis aliunde, nempe ex decimis, & aliis oblationibus fidelium necessaria alimenta non desint, nihil verat, quò minus per contrariam consuetudinem obligatio solvendi primitias potuerit abrogari; ex quo etiam habetur ad 3. cui *primitiæ* olim solvi debuerint.

Ad alteram partem, de *oblationibus*, 2647
 quæritur. 1. quid, & quotuplex sit oblatio? 2. in quem finem fiant? 3. ex quibus rebus fieri possint? 4. an sint sub præcepto? 5. an acceptare illas liceat, quando fiunt à personis crimine infectis? 6. an eas acceptare possint Laici? 7. quæ sit poena detinentium oblationes? 8. ad quem pertineant oblationes factæ sacris imaginibus? Ad. 1. R. nomen *Oblationis* sumi posse tribus modis. 1. latè pro omni oblatione ad divinum cultum facta; & sic comprehendit etiam decimas & primitias; 2. pro omni eo, quod sive donatione inter vivos, sive mortiscausâ, aut alia ultima voluntatis dispositione Ecclesiis, vel piis locis à fidelibus offertur. 3. strictè pro eo, quod quis vel per se, vel per Diaconum ad altare offert, aut manus sacerdotis deserit; sic Layman *l. 4. tr. 6. c. 7. an. 1.*

Ad 2. R. *decimas* offerri Deo in recognitionem supremi domini, quod sibi in res omnes reservavit; *primitias* in gratiarum actionem pro primis fructibus ejus beneficio provenientes; *oblationes* strictè, religionis intuitu, & divini cultus causâ; licet postea in usum Ministrorum Ecclesiæ cedant. Ad 3. R. oblationes fieri possè ex iis rebus, ex quibus eas facere offerenti placet. Ad 4. R. non esse sub præcepto, nisi postulet necessitas ad susten-